

Skolbiohandledning

Skolbio i Eslöv på Bian.
Foto: Film i Skåne, Carolina Falk.

Att gå på skolbio - en lärarhandledning

Du är en wolfwalker, en varelse som kan byta skepnad från flicka till varg, har helande krafter och makt över vargarna; du är en papperslös tolvåring som drömmer om att bli en känd vloggare; du är en föråldrad politiker som måste ta några livsviktiga beslut inför ett stundande världskrig; du är en femtonårig tjej som tillsammans med din lillebror lever i ett utsatt område i London och som alltid kan lita på vänner som erbjuder dig stöd och vänskap i den tuffa vardagen. Du kanske ändå föredrar att vara ett av de animerade djuren på bondgården som uppför tre små pjäser på en liten teaterscen?

Det här är bara några av karaktärerna man som lärare och elev kan få möta på en skolbioduk. Skolbio har funnits länge i Sverige men trots den omfattande verksamheten är den inte känd för alla pedagoger och elever. Därför vill vi ta tillfället i akt och introducera några viktiga tankar kring skolbio som förhoppningsvis kommer underlätta det filmpedagogiska arbetet.

Skolbio innebär att barn och ungdomar ser film på den lokala biografen under skoltid. Den gemensamma filmupplevelsen ger en utgångspunkt för samtal kring olika livsfrågor men också kring filmens språk och uttrycksmedel. Skolbio arrangeras lokalt av varje enskild skola, biograf eller kommun.

Omslagsbild: Skolbio i Västernorrland. Foto: Johan Lehman.

Filminstitutet har ordet

Skolbioverksamhet har bedrivits i Sverige ända sedan slutet av 1910-talet. På Filminstitutet arbetar vi för att öka filmkunnigheten bland barn och unga. Skolbio är en ingång till att förstå filmens språk i en tid där rörliga bilder utgör en allt större del av unga människors vardag. Att se film tillsammans och reflektera över filmupplevelsen och de frågor den väcker, är inte bara ett effektivt sätt att levandegöra kunskap och utveckla förmågan att tänka kritiskt, det bidrar i förlängningen till vår förståelse av oss själva och andra.

Anna Håkansson, Svenska Filminstitutet.

Mediepedagogen Lovisa Persson håller i trådarna under en skolbiofestival i Borlänge, Dalarna.
Foto: Film i Dalarna.

Förberedelser innan besöket

Hur ska vi uppträda i biograftrummet för att skapa en god filmvisning för oss själva och andra? Det är inte lätt att veta vad som förväntas av en om ingen har berättat det, därför behöver lärare och biografpersonal hjälpas åt med att skapa goda förutsättningar. Diskutera olika förhållningssätt i biografen med eleverna inför besöket. Här följer ett antal punkter att tänka på, beroende på barnens ålder och förutsättningar:

Tidigare biografbesök Det finns förmodligen fler elever än du tror som inte har varit på biograf förut, även bland äldre årskurser. Fråga om det är någon som varit i den lokala biografen och som vill berätta för de andra om hur det ser ut och hur det går till. Prata också om skillnaden mellan privat besök och skolbio-besök: under skolbio är det kommunen eller skolan som betalar för besöken, annars är det besökaren själv som köper biljett.

Besöket Informera om hur ni tar er till biografen, hur det ser ut och vilka ni kan tänkas möta där, att ni kan komma att vänta utanför innan ni blir insläppta i salongen. När ni kommer in sätter ni er på era platser och när det blir mörkt startar biografmaskinisten filmen.

Toaletter För yngre elever är det bra att tänka på toalettbesök innan. Ta reda på hur många toaletter det finns på biografen och anpassa tidsschemat därefter om det finns möjlighet.

Skolbio i Västernorrland.
Foto: Johan Lehman.

Blandade grupper Förbered eleverna på att ni kanske möter elever från andra skolor på bion, samt att det kan vara fullsatt i salongen.

Rädslor Det är inte farligt att bli rädd under en filmvisning men det är viktigt att informera särskilt yngre elever att de kan söka upp sin lärare om de känner sig oroliga och till och med lämna salongen en stund om det behövs. Se till att ni är tillräckligt många vuxna i rummet så att ni eventuellt kan följa med elever ut.

Snacks För många tillhör både popcorn och läsk till biografbesöket. När det gäller skolbio finns det olika förhållningssätt: totalförbud, frukt och vatten, eller kanske kommunen bjuder på popcorn? Kolla upp vilka regler som gäller för din skola och din kommun.

Mobiltelefoner Ska vara avstängda eftersom de ljusa skärmarna stör visningen. Detta är viktigt att informera om eftersom många biobesökare som kollar sin telefon då och då inte är medvetna om hur mycket ljus skärmarna avger i ett mörkt rum. Det är naturligtvis strikt förbjudet att filma!

Tillgänglighet Om det finns barn i klassen med olika sorters funktionsvariation kan det vara bra att dubbelkolla på vilka sätt biografen är tillgänglig. Finns det ramp eller hiss, hur ser det ut med handikaptoalett och hörselslinga? Yngre barn kanske behöver hjälp med att koppla på hörselslinga. Kolla därför om eleven behöver extra hjälp. Sedan ett antal år finns olika appar (t.ex. MovieTalk) som erbjuder uppläst text och/eller syntolkning för ett antal utvalda filmer för personer med dyslexi och/eller synnedbudsättning. För att dessa appar ska fungera måste man ofta ladda ner ett specifikt ljudpaket i appen och den som använder appen behöver ha hörlurar. Mer information kan man hitta under sökorden "tillgänglig bio" på bl.a. synskadades riksförbunds och svenska filminstitutets hemsida.

Förutom de punkter som handlar om det praktiska och konkreta kring biografbesöket så finns det ett värde i att även förbereda upplevelsen av berättelsen som klassen får ta del av på biografen, innehållet i filmen.

Film för de yngsta, premiär av "Snipp, Snapp, Snut" på biograf Panora i Malmö. Foto: Film i Skåne, CarolinaFalk.

Lärarvisningar Det kan vara bra att som lärare ha sett filmen innan, för att vara förberedd på vad klassen ska se. Om detta inte redan erbjuds, hör med skolbioansvarige i din kommun om det finns möjlighet att ordna en förhandsvisning för lärare, antingen på plats eller via webblänk.

Filmhandledningar Genom filmhandledningar får du tips på hur ni kan samtala om filmen, bakgrund till filmens teman samt filmpedagogiska övningar. Om du inte har fått en filmhandledning till den aktuella filmen, ta kontakt med skolbioansvarige på din kommun. En mängd handledningar finns upplagda på Svenska filminstitutets hemsida.

Ämnen och teman Många filmer berättar om svåra ämnen som eleverna kan behöva vara medvetna om innan de ser filmen. Fundera om filmen innehåller ett känslomässigt laddat tema som ni behöver prata om innan? Handlar filmen om ett historiskt eller socialt tema/skeende som behöver en förklaring? Är det någonting som kan upplevas som nytt och främmande?

Förväntningar Det händer att det uppstår skratt på fel ställen eller hån och suckar i biograftrummet och detta har ofta att göra med att något känns obekant. Det kan därför underlätta om eleverna är förberedda på vad de ska se. Presentera filmen, se trailern tillsammans, så kan eleverna ställa frågor på förhand. Kom ihåg att även filmer med tunga ämnen kan aktivera och engagera eleverna. Försök att skapa en intressant diskussion som kan väcka elevernas vilja att påverka och jobba för att förhindra att historiska misstag upprepas.

Identifikation Vissa filmer tar upp starka teman som sorg, sjukdom och död och då kan det vara bra att på förhand veta om det är några av eleverna som upplevt någon liknande situation som i filmen. Det är inte farligt med starka känslor, det viktiga är att det finns någon att prata med. Ofta kan det visa sig vara precis vad som behövdes: ett samtal och en känsla av att inte vara ensam med tunga känslor.

Efterarbete

Efter en film uppstår många olika känslor och reflektioner. Knyter man an till dessa tankar efteråt, har ni en bra utgångspunkt för kunskap och diskussion med anknytning till skolämnena. Efterarbete kan gå till på många olika sätt, här följer några tips:

Samtal I filmhandledningarna får du tips på hur ni kan samtala om filmen, både tematiskt och berättartekniskt, genom att lyfta fram olika frågor kring händelserna i filmen: etiska och moraliska frågeställningar, exempelvis. De erbjuder också stöd i att bryta ned filmens berättarspråk och göra eleverna medvetna om filmens form.

Skapa Låt yngre barn rita eller måla utifrån filmens olika teman. Har det varit en animerad film med mycket färg kan det vara fint att måla med vattenfärg eller akryl, skapa med lera eller annat material. Kanske kan ni använda bildsalen? Det kan vara intressant att göra bildmanus utifrån vissa valda scener. Det kan hjälpa i visualiseringsarbetet. Ni kan jobba med skrivuppgifter av olika slag: skapa alternativa slut och/eller fortsättning på filmen ni sett. Har ni mer tid kan ni också testa på att göra egna filmversioner. För det behövs lite mer tid och utrustning men kan vara ett oerhört engagerande arbete där man jobbar med förberedelse, produktion och efterarbete.

Recensioner Ibland kan det vara värdefullt att låta eleverna fundera kring och skriva om filmen. Man kan samtidigt passa på att undersöka vad en recension egentligen är, eller kan vara. Vilket syfte fyller de? Varför ska vi ha recensioner? Tänk källkritiskt och kom ihåg att recensioner kan innehålla fakta men till stor del bygger på recensentens personliga tolkning, tyckande och smak.

Teman Låt eleverna välja ett tema/en person/en episod ur filmen som de fördjupar sig i, inom det ämne som är aktuellt för det ni gör i skolan just nu. Om filmen exempelvis är en historisk eller biografisk skildring kan eleverna jämföra filmens skeenden med de fakta som finns tillgängliga. Vad har dramatiserats för berättelsens skull, och varför?

Skolbio i Västernorrland.
Foto: Lia Jacobi.

Mer information och inspiration

Filmregionerna Vi finns i hela Sverige och verkar för att stärka filmen och de filmkulturella frågorna. Läs mer och hitta din närmaste filmregion på filmregionerna.se.

Filmriket Här hittar du inspiration och övningar inom filmskapande. Våra övningar är utvecklade med utgångspunkt i grundskolans reviderade läroplan med syfte att göra det lätt, roligt och framför allt enkelt att anpassa rörlig bild till de olika kursplanerna. Läs mer på filmriket.com.

Filminstitutet Den filmpedagogiska verksamheten är en informations- och kunskapskälla för alltifrån regionala filmverksamheter och kommuner till enskilda skolor och lärare. Tillsammans stärker vi barn och ungdomars möjlighet till kvalitativa filmupplevelser. Läs mer på filminstitutet.se.

Skolbichandledningen

Har tagits fram av Region Gävleborg i samarbete med Filmregionerna.

Skribenter Erika Wachenfeldt och Sanjin Pejkovic.

Redaktörer Sanjin Pejkovic och Lena Ostermann.